

Szerkesztőség:

Az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában, havonta lap szellemi részét illető közlemények intézendők.

Bérmontellen leveleket csak ismertetéstől fogadunk el. Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:

Az „Aradi Nyomdátársaság”, az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában van, havonta lap szellemi részét illető közlemények intézendők, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok bérmontelve küldendők.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Table with columns: Helyben, Házhoz hozva, Égész évre, Fél évre, Negyed évre, Egy óra, Egy napra, Vidéken, postai számküldéssel, Égész évre, Fél évre, Negyed évre, Egy óra, Egy napra.

Hirdetések díja:

Table with columns: Nyolcz hasábos petitor egyzeri hirdetésnél, Minden következőnél, Bélyegdíj külön, Nyiltár sora.

Magyarország és a liberalizmus.

Budapest, november 27.

Azok az elemek, melyek az egyház nevében hadakozólag léptek fel az állam ellen, bizonyonnyal meg sem álmódják, hogy igazításukból az összes pártok egyetértése fog keletkezni, az állami hatalom teljes kiépítésére nézve az egyházzal szemben. Pedig így történt. Az egyház nevében a klerikális agitáció el akarta vitatni az állam azon jogát, hogy befolyását a keresztelési anyakönyvek törvényes vezetése érdekében érvényesítse. Es a következők az, hogy az állam nemcsak befolyásának törvényességét az anyakönyvek vezetésére megtartja, hanem a kötelező polgári házasság-, valamint az összes elismert s bevett vallásfelekezeti szabadságának és egyenlőségének behozatala által a legliberálisabb alapon mindmáta jogokat a maga számára visszaszerelni készül, melyek eddig átruházott hatáskörben az egyház által gyakoroltattak. Kettős indok lehetett itt a döntő: mindenkéltől önfenntartási ösztöne az államnak, melynek jogait a klerikális agitáció megtagadta, azután pedig az a tudat, hogy Magyarország állami reputációja volt a koczán s az egész külföld feszült érdeklődéssel nézte a küzdelem változatait, mely hazánkra belső hatalma érdekében felkényszerített. Valóban az egész európai sajtó a parlamenti küzdelem tartalma felé fordítja fokozott figyelmét, mely most a magyar képviselőházban folyik.

Hogy rokonszenve melyik részen van, nem szükség mondanunk. Ha a szabadelvű eszme koronként még oly sokat vesztit is értékéből világrészünkön, az európai közvélemény rokonszenve újra visszatér hozzája, valahányszor imminens veszély fenyegeti valamely ponton. Így hát nem maradhatott el az, hogy a figyelem, melyet Európa Magyarországon az állam és egyház közt folyó harcra szentelt, rokonszenve változott ama kormány iránt, mely oly bátran s határozottan sikra szállt a liberális ügy mellett.

A külföldinek, ki e küzdelem tartalma felől nem volt kimerítően tájékozva, a kitünő tanuságok egész gyűjteményét nyújtotta Szilágyi Dénes igazságügyi miniszter, nagy dialektikai éllel világosította meg a kérdést és

semmisítette meg amaz érvelést, melyre az ellenzék alapította álláspontját.

Tudjuk, hogy a vizsály kiinduló pontja a kultuszminiszter azon rendelete volt, melylyel a vegyes házasságból született gyermekek keresztlevelének ki nem szolgáltatása a másik felekezet illetékes lelkésze számára, kihágásnak statuáltatott. Tudjuk azt is, hogy ez a rendelet két felől két különböző irányban lett megtámadva: a katolikus papok által azért, mert vallásos lelkiismeretük nem engedi, hogy a herezis számára kereszteljenek; az ellenzék által azért, mert a kormány rendeleti joga nem terjed ki a kihágások statuálására.

A klerikális kifogással nincs tenni valója a diskusszióknak. Magyarország állami törvény parancsolja, hogy vegyes házasságokban a fiuk atyjuk, a lányok anyjuk vallását követik. Ez a törvény s a klérus engedelmességét tartozik neki, bármilyen kifogása is legyen ellene a vallási lelkiismeretnek. Másképp áll a legalitás kifogása. Ezt a kérdést tisztázni kell, nehogy a vallásügyi miniszter beszéde gyarlónak látszassék. És meglett e kérdés világítva az igazságügyi miniszter által, aki mesteri érvelésével megsemmisített minden agályt. Az ellenzék bizonyításával Szilágyi dr. egy egyszerűségében meggyőző megokolást állított szembe. Egyszerűen hivatkozott két törvényre és ezáltal minden képtel megsemmisített. Egy 1827. évi törvény elrendeli, hogy az anyakönyvek a papok által csak azokról vezetendők, kik az illető konfesszióhoz tartoznak. Az 1868. évi törvény pedig világosan kimondja, hogy a vegyes házasságból származó gyermekek nemük szerint atyjuk, vagy anyjuk vallását követik. Ebből világosan következik, hogy a katolikus papnak nincs joga oly gyermeknek, melynek számára a hivatott törvény a protestáns vallást írja elő a katolikus anyakönyvbe bevezetni. Ez a gondolatmenet egyszer mindenkorra lefegyverzi az agályt, mely a legalitás szempontjából emeltetett a rendelet ellen.

Mint az igazságügyi miniszter beszédének e polémikus része, éppen oly becsesek voltak nyilatkozatai a kormány egyházpolitikái czéljai tárgyában. Sietünk konstatálni, hogy nyilatkozataiban igazi liberális szellemet

tanusított a miniszter. Az állami szuverenitás elvéből fejtette ki annak szükségességét, hogy az államelszaktitások bármely vallással való minden közösségtől és helybiztosítások számára valamennyi vallás felett. Ily elkülönítést igényel a házasságjog rendezése a polgári házasság értelmében és az állam s a felekezeti közti viszony szabályozása, a felekezeti egyenjogúság és szabadság alapján a törvények oltalma alatt.

Ez volt a tenorja az igazságügyi miniszter beszédének. E férfias, nyilt s liberális fejtegetések az egyházpolitikai téren egy új era kezdetét jelzik, melyben a régmúlt idők omladéka, modern államiségünk földjéről alaposan el fognak takarítani.

Simor János hercegprímás fel fog szólni a főrendiház elkeresztelési vitájában, melyben a főrendiház számos tagja részt fog venni.

Az orsz. függetlenségi és 48-as párt csütörtöki értekezletén elhatározta, hogy a közgazgatás államosságát ellen országos mozgalmat szervez. Az erre vonatkozó indítványt a pártkörben Papp Elek már a keddi értekezleten tette meg s bővebben is megokolta. Kiss Albert, Pázmány Dénes, Vályi Árpád, akik a kérdéshez hozzászóltak, helyeselték a tervet, csupán annak kivétel felől voltak egyben-másban eltérők a vélemények. Végül is abban történt megállapodás, hogy az agitációs program elkészítésére bizottság küldessék ki. Ezt nyomban meg is választották a tagjai lettek a következők: Irányi Dániel pártelnök, Thaly Kálmán és Justh Gyula alelnökök, Horváth Álám jegyző, Eötvös Károly, Kun Miklós, Lukács Gyula, Papp Elek és Polónyi Géza. A hivatalos értekezlet végzetével sok szó volt a fegyvergyár ügyéről s ebben a kérdésben a függetlenségi párt minden valószínűség szerint támadást fog intézni a kormány ellen.

Külföld.

Luxemburg nagyhercegség és a francziák. Luxemburg nemzetközi önállósítása és az új nagyherceg trónralépése minden legesekélyebb zavar nélkül megy végbe. Első sorban a franczia kormány sietett kijelenteni, hogy készségesen beletnyugszik a változásba. Cornot köztársasági elnök külön üdvözlőni fogja Adolf nagyherceget, mihelyt székelyére érkezik s már a mostani alkalmat is felhasználta, hogy kifejezze Francziaország jóindulatát a luxemburgiak iránt. Mint hogy Adolf nagyherceg teljes egyetértésben a német birodalmi kormánnyal

foglalja el a trónt, mindazon államok, melyek Luxemburg iránt már földrajzi fekvésénél fogva nagyobb mértékben érdeklődnek, belenyugodtak a Vilmos király halála folytán beállt közjogi és nemzetközi átalakulásba.

A belga alkotmányrevízió. A belga képviselőház ülésében Janson (szélsőbalpárti) az alkotmány revízióját czélzó indítványát indokolta. A miniszterelnök azt kívánja, hogy vegye fontolóra a jobbpárt a határozathozatalt az indítvány fölött; tudni kell, hogy mi jöjjön az alkotmány 47-ik czikke helyébe. A balpártnak meg kell ismeretnie szándékait; a revolucionárius törekvések ellen mindenkinek tiltakoznia kell. Buis Janson indítványát támogatja. Nothamt (jobbpárti) helyesli az alkotmány revízióját. Wörte (jobbpárti) ellenzi a revíziót; de ha az mégis megtörténne, úgy az általános szavazatjog mellett foglal állást. Erre a ház egyhangulag elhatározta, hogy Janson indítványát fontolóra veszi. A képviselőház épületét nagy néptömeg állta körül, az kiabálva: „Eljén a revízió!”

Legujabb posta.

A romániai trónbeszéd. A román országgyűlést a király a szokásos szer-tartások közt csütörtökön megnyitotta. A királyt a trónörökös kísérte. A trónbeszéd konstataja a külső hatalmasságokhoz való barátságos viszonyt és az európai béke tartósságának kilátásait, amelyek lehetővé teszik a reformmunkák folytatását. A pénzügyek kedvező alakulása és a fokozódott hitel lehetővé teszi a konverzió megvalósítását és azt, hogy a szükséges kiadásokról gondoskodhassanak, sőt hogy némely adókat megszüntessenek. A trónbeszéd fölemlíti ezután a múlt ülészakban elfogadott törvényeket s több törvényjavaslatot jelent be. A jövő évben — folytatja a trónbeszéd — lejárnak a kereskedelmi szerződések és az országgyűlésnek a vámtarifa ügyében kell majd határozatot hoznia. Ha a jövő az új szerződés hasznossága mellett bizonyítana, akkor az országgyűlésnek a fejlődő román ipar érdekében és a mezőgazdasági kivitel kiterjesztésével kell számot vetnie.

Parnell. Az ir frakció 27-én két ülésben vitatta meg, hogy Gladstone ultimatum következtében visszalépjen-e Parnell, vagy sem. Viharos tárgyalás után a határozathozatalt hétfőre halasztották, hogy időközben kikérhessék a távollevő párttagok véleményét. Parnell egy lát-szik, eltökélte, hogy vezér marad, hívei közt azonban nagy nézeteltérések ural-

kodnak. Hogy Parnellnek végre buknia kell, azt saját közlönye, az United Ireland is belátja már, amennyiben megengedi, hogy Gladstone levele változtatott a helyzetben. Ha a vezér ügye a home-rule ügyét veszélyeztetné, a vezérnek távoznia kell.

— Francziaország adósságai. A franczia képviselőház költségvetési bizottságában Pelletan előterjesztette Francziaország pénzügyi helyzetéről szóló jelentését. A jelentés szerint a franczia államadósság névleges tőkében 30,300,813,594 frankra és készpénzben 22,824,043 frankra rög. A névleges kamatláb 3.48 százalékos, míg a tényleges kamatláb 4.62 százalékos. Az előadó konstataja, hogy ez a világ legnagyobb adóssága. Francziaország hitelét — elég szilárdnak tartja, hogy az értékpapírok ára a piacon körülbelül 3 százalékos kamatlábbal számíttassék. De elismeri a redukció lehetetlenségét ama modalitások miatt, melyek mellett a kölcsönököt kötötték. Pelletan nyomozásoknak mondja a kombinációkat, melyeket a franczia államadósság organizációjánál elejétől fogva tulságos mérőben alkalmaztak.

— Oroszország és a Vatikán. A „Petersburgskija Wiedomosti” szerint a Vatikán felhívta az orosz kormányt, hogy a Vatikánnal állandó diplomáciai képviselőt hatalmazzon meg. Jevolszki nem tekinthető diplomáciai képviselőnek o csak hivatalnok az idegen vallások ügyosztályának. Ez ajánlat elfogadását az involválna, hogy Pétervárott pápai nunciatura létesíttessék. Az ajánlatot azonban nem fogadták el, dacára annak, hogy azzal egyidejűleg a Vatikán a függő kérdésekre nézve előzékeny magatartást helyezett kilátásba.

Táviratok.

— A képviselőház ülése. (Távirati tudósítás.) Budapest, november 27. (Saját tud. táv.) Elnök: Páchy Tamás. Jegyzők: Madarász József, Rosner Ervin, Eszterházy Kálmán gr. A kormány részéről jelen vannak: Szapáry Gyula gróf miniszterelnök, Csáky Albin gróf. A mult ülés jegyzőkönyve felolvasatván hitelesítették. Következ a napirend: A vallás- és közoktatásügyi tárcza költségvetése. A közoktatási tanács téteténél: Benedek Elekre a miniszter első nyilatkozata ezt a benyomást tette, mintha a miniszter ki akarna térni a kultuszvita

AZ „ARADI KÖZLÖNY” TÁRCZÁJA.

— November 29. —

A hegedűs.

S a vén hegedűs naponta jár mindenfelé s hegedűl, s mig ő fárad, egy kis fia betegesen fekszik egyedül. De ő mellette nem maradhat, mert kis fia ha fölébred Gyöngye hangon alig hallhatóan kér csak egy kis kenyeret. Igen, kenyér. Bő jutalom... Ki hidegbe, esőbe, Jár házról-házra hol vigat hol szomorut zenélve. A hogy kívánják hegedűt, s szive szorul majd megszakad, De ezért hegedűl tovább szomorut szépet és vigat. Mert vig cimborákra akadt, nem is tudom hányan, Vigan voltak a bor mellett s jó kedvűek mindannyian. S már éjfél után az idő, az egyik ifju megszólal: Vékony ruhád van jó öreg melegisd fel magad borral! S pihenj egy kisé, mert látom ujjaid megmeredtek, És aztán huzz egy szomorut, mert én szomorut szeretek! S az öreg szól: Oh! köszönöm hogy nekem megengeditek, Hogy játszassak egy szomorut, egy dalt, mit kis fiam szeret.

S a toronyóra kettőt üt. A hegedű szól, s egyszerre A hur elpattan s az öreg ajultan rogyott össze, De csakhamar magához tér és kéri: „Engedjenek meg, De úgy hallottam mintha fiam szólítana engemet. Es mintha mondta volna, még egyszer, apám azt a dalt, Nem kell kenyér Isten veled oh! csak még egyszer aztat.” S az az ifju ki bort adott és a szomorut szerette, Fölsegít az öregre és csendesen haza vezette. S a jó öreg jól sejtette s erőt tudott venni magán, S nézte kis fiát, kinek nyugodt mosoly üt arczán. És hegedűjét fölveszi, s még egyszer játsza azt a dalt, Mikor fia hangját hallotta s mikor fia meghalt. S a toronyóra hármát üt, a hegedű szól s egyszerre A hur elpattan s az öreg halva esett össze. És az ifju ki bort adott, és a szomorut szerette Mindkettőt a föld utolsó határáig vezette. És ott eljártotta azt a dalt min mindkettőnek szive Megszakadt és a hegedűt a sirdombra helyezte. És ők nyugodtan pihennek, nem éheznek, nem fáznak, Tán érzik, hogy a sirdombon van kedves talizmánjuk.

S mintha olykor hallanák, a hegedű mint szól, S mindig egyforma édesen, csendről és nyugalomról... Az „Aradi Közlöny”-nek írta: Cziplé Sándorné. Nemes szív a daróc alatt. (Népies elbeszélés.) Az „Aradi Közlöny”-nek írta: Rebuz. — Hát bizony csak azt mondom én lellem, komámasszony, hogy különös Isten csodájának kellene történni, ha az öreg Buzás sógorom beleegyeznek abba, hogy egyetlen leányát, Erzsit, — kinek szépsége vetekszik a mesebeli Tündér Ilonával, jó is, bőkezű is — hozzáadja ahoz a toprongyos Sugár gyerekekhez. — Ugyan aztán mitéle csoda kellene ahhoz? Hogy Erzsi szép, jó, munkás és bőkezűsége pártalan, azt senki sem tagadhatja; de hogy Bandi is helyre egy legény, azt csak meg kell adni. Nincs ahhoz fogható legény hét vármegyében. Beillene akár egy Toldi Miklósnak. Nem egyszer voltam tanuja az uraság szerűjén midőn két zsák buzát oly könnyen felvitt a vállán a granáriomba, mintha csak polyvával voltak volna megtöltve. S aztán tud-e rá még az irigység is olyant mondani, ami árnyat vetne becsületére? Hogy szegény, az igaz; de hogy becsületes szorgalmas, józan s olyan munkás, kinek párja alig akad az egész országban, már az egyszer az is bizonyos. — Hisz ez mind igaz; magam is jól tudom, hogy akárhol dolgozzék is, dupla napszámot kap s örül, aki megkaphatja munkásnak; csakhogy ismerni kell ám, kedves Szendéné komámasszony, azt a gögös parasztot, aki inkább kerébe törteti magát, semhogy az ő nemesi családjába elegyedni engedjen oly földhöz ragadt szegény ördögöt, — veté ellene

Beszédésné. — Pedig márt azt rebesgetik, hogy Bandi készül megkérni Erzsi kezét s a jövő farsangon meg akarja ülni vele a lagzit. — Már ha ez bekövetkeznék — feleli Szendéné — Buzás Mátyas öreg misét szolgáltathat halálul az Istennek; mert a nagy gazdasága ekkor rövid idő alatt megkészszerződök. Korcsmába nem jár, bort, pálinkát nem iszik, nem kártyás (persze arra nem is telik neki, veti közé Beszédésné), nem duhajkodik s a száján egy rossz szót ki nem ejt soha. Oly szépen, kedvesen és értelmesen beszél, akár egy pap. Hát még a jószággal mily szelíden bánik, mint valami kis gyerekekkel. Nem hallotta azt még káromkodni soha senki. Az igaz, hogy Erzsi bátran beillenék a legelső uri asszonynak, de Bandinál méltóbb párt nem találna a föld kerekéségén. — Ej, de pártját fogja a lelkenek, kedves komámasszony; nem csodálnám, ha övegyességben élne, vagy eladó lánya volna! de még csak rokonságban sincs vele — amiért alig volna oka bánkódni — s így nem értem ezt a mód feletti dicsegetést. Hanem hát ki tudja, mi van a bekötött zsákban. — Biz én csak azt mondom, ami igaz; és csudálom Beszédésné komámasszonynak a felfortyanását, mikor Bandinak minden nemes tulajdonságát elismeri és mégis úgy ócsárolja. Alig végbe fe szavait Szendéné, midőn egyszerre csak megkondulnak a harangok, az emberek szaladnak az utcán s a rémület hangján kiáltják: „Tűz van, tűz van!” Fekete füstgomoly emelkedik az ég felé, magásra csapódó lángoszlopok hirdetik a borzasztó veszedelmet, mely a dúsgazdag Buzás Márton portáján támadt, lángba borította annak istállóját. Az otthon levő emberek seregesen tödültek a vész helyére s elszörnyűködve látták, miként repül Sugár Bandi a tiz akós lajthoz erősített községi fecskendővel, mintha csak valami kis gyerekkocsi

volna. „Vizet! vizet! ide a fecskendőhöz, emberek!” — kiáltja ércses hangjával, s arra neki irányítja a fecskendő csövet az ég istállóinak. Zaporként hullott a hatalmas vizugár a lángtengerre, de mindhiába! a feltámadt szél rövid idő alatt orkánná növekedett; az istállót nem lehetett megmenteni többé. Szerencsére semmi állatsem volt benne s így a kár még tűrhető lett volna, azonban az egyre dühöngő szél a szerethető üszkökből a háztetőre is csapott s az tüzet fogván, szintén égni kezdett, de Bandi csakhamar rántánya a szivattyú csövet, a csatlósra készen álló emberek hirtelen leszedték a főtételtől a szalmafedelest s így a borzasztó elem egy óra mulva meg volt oltva. Most már csak a lehullott zsaratnok kiállításával kelle foglalkozniok s midőn a veszély elmúltnak látszott, Bandi észrevétlenül eltűnt. Pedig egyre keresték, hogy megköszönjék szép tettét. Buzás uram ismerősei rábeszélésére másnap egy kocsi gabonát vitt Bandinak. — Köszööm öcsém a szivességedet, — szóla meg a dolyfós paraszt — azt hiszem jól fog esni egy kis tejbeaprítani való. Aztán tudod — tudját meg beszédét — nem szoktam adósa maradni senkinek. — Bátyám uram! ne sértsen meg; én csak kötelességet teljesítettem, amelyért fizetést nem fogadhatok el. Van még nekem annyim, amennyire szükségem van. A jóakarát köszönöm, de — — — Mit de? — fírdm rá Buzás. Talán bizony kevesled? En elhoztam tartozásomat s azt vissza már nem viszem. Gyurka! — kiált a kocsin ülő szolgának, rakd le azt az eleséget. — A kocsi meg szabadulván terhétől, visszaindult, Buzás uram pedig odaveti nagy hetyként: — Megfizetem öcsém a fáradságot, nem tartozom. Isten áldjon meg! — Éz-zel nagy begyessen eltávoztott. Bandi arcába szökött a vér: „Fje szédült s támoilogva lépett be szegényes szobájába. Leült a fal mellett nyújtózkodó

elől, de ma, amikor a közoktatás terén mégis van némi javulás, s ez csak a jelenlegi miniszternek köszönhető. Szólok azokra az elkeresztelési vita után megcsappant érdeklődésre, a jelenlévő képviselők csekély számára, azt mondom, hogy most már magunk vagyunk és most már beszélhetünk négy szem közt a közoktatás silány állapotáról. A miniszter reformálta a közoktatási tanácsot, melynek működésével ő a tankönyvek szempontjából akar foglalkozni. A közoktatási tanács működésétől kellő sikert nem vár mind addig, míg az el nem fogad egy elvi álláspontot. Azt az elvi álláspontot, hogy midőn már ugyanarra az anyagra vonatkozólag — mondjuk — három tankönyvet el van fogadva egy újabb tankönyvet csak az esetben fogadjon el, ha az minden tekintetben őriásilag fölülte áll a már meglévőnek. Mert csak ez esetben van indokolt az új, hogy a szülőktől újabb áldozatokat követeljenek. Beszél ezután az állami olvasókönyvről, melyet éppen azért nem tart az államhoz méltónak, mert az sem jobb, sem rosszabb a többinél. Az állam olvasókönyve legyen mintaszerű, azaz: legyen igazán megírva, még pedig gyermekek számára és ne legyen olizmány vagy kivonatok gyűjteménye. Kéri a minisztert, hogy midőn a népiszkolák számára új olvasókönyvet írat, legyen e szempontokra kiváló figyelmű. Miután különben elismeri, hogy a miniszter a rendelkezésre álló eszközökkel a lehető legtöbbet iparkodik elérni, a költségvetést és a tételt elfogadja.

A tanfelügyelő tételénél
Benedek Elek: Ohajtondónak tartja, hogy minden tanfelügyelő mellé egy segéd-tanfelügyelő adassék, aki az irodai munkákat végzi; a tanfelügyelő csak az iskolákat látogassa; másképpen nem remélhetni eredményt. Minden tanfelügyelő kötelezettség, hogy ne csak a miniszternek, de a képviselőháznak is tegyenek jelentést. Sajnálatos kell kijelentenie, hogy a tanfelügyelők egy része abszolút nincs kvalifikálva az oktatásra.

Caáky Albin gróf e tekintetben elismeri az igazságot annak, amit Benedek állított, de tekintettel anyagi helyzetünkre, az iskoláztatást úgy véli elérhetőnek, ha felhasználhatjuk a kollon instruált iskoláztatókat.

A tétel megszavaztatásánál
Kiss Albert: A középiskolák tételénél Thaly Kálmán: Konstátálja, hogy a miniszternek a német nyelvi rendeletet azt idézte elő, hogy a nyelv tanítása és tanulása oly óriási teherként nehezedik az alföldi iskolákra, hogy az átlagos haladás terén rosszabbul haladhat el. Szeretné szólni, ha a miniszter első sorban a magyar nyelv tanításának szigorítását rendelné el. Hiszen még olyan tanintézetek is vannak a hazában, ahol nem magyar a tanítvány, pedig ha az idegen nemzetiségeket megismertetnék a magyar szellemmel, a magyar hazafisággal, akkor nem lennének ellenségei a magyarnak. Felelmit szólni, hogy az aranyosi középiskola összes hallgatói közt tizenketten tudnak magyarul s valószínűleg azok is székelepek. Ezeket kívánja elmondani.

Caáky Albin gróf igérheti, hogy mindent el fog követni a magyar nyelv fejlesztése érdekében, azok az adatok, amelyeket Thaly felhozott, teljesen valók s ő igyekszik fog a bajokon segíteni. Irányi Dániel azon alkalomból szólal fel, hogy a miniszter tornaversenyek tartását rendelte el. Ezt ő igen helyesnek, de szeretné, ha úgy, mint Franciaországban, a szellemi tantárgyakból is tartassanak versenyek.

Caáky Albin gróf nem ismeri az Irányi által fölvetett eszmét, de tanulmányozni fogja s ha jónak látja, készségesen életbe lépteti.
Benedek Elek a csurgói gimnázium

ügyében szólal fel, mire Csáky miniszter megnyugtató választ adván, a tétel megszavaztatik.

A realiskolák tételénél:
Szederekényi Nándor amiatt szólal fel, hogy a kormány fukar kézzel építi a realiskolákat. Nem lehet a városoktól azt kívánni, hogy maguk állítsák fel a realiskolákat, lehetetlenség, mert hisz egyes városok községi pótdiója 70-80 %-os s emellett iskolaterhet elviselni nem képesek.

Caáky Albin gróf azt hiszi, hogy ezeken a bajokon az egységes középiskola fog leghatásosabban segíteni, mely munkában van, s melyet már a közel jövőben a képviselőház elé fog terjeszteni. A tétel megszavaztatik.

Kiss Albert indokolni akarja azt a határozati javaslatot, amelyet a függetlenségi párt nevében be akar terjeszteni. Fejtgeti, hogy az egyes társzák költségvetéséhez arányitva ez a költségvetés nem emelkedett. Soha se ő, se párta nem tartotta kidobottnak a közoktatásra kiadott költségeket s azt a 200.000 frt többletet, mely e célra szánva van, rendkívül csekélynek tartja. Szólok elkeresztetnek tartja az időt, hogy a népoktatás terén nagy dolgok történjenek. Kívánja a tanítók fizetésének felemelését s kérdi a minisztertől, igaz-e az, hogy a nyugdíj-alapból kívánja segélyezni a kisebb fizetésű tanítókat? Megdöböntött színekkel eszteli a szégyensorsu tanítók helyzetét, akik 50 frttől 300 frtig terjedő fizetéssel bírnak s akitől kívánják azt, hogy oda dobja magát a közoktatás ügyének s kárpótlásul nem adnak neki semmit. Szólok felolvassa határozati javaslatát, mely szerint a ház utasítja a minisztert, hogy az 1868. évi 33 czikk megváltoztatására javaslatot terjesztszen a ház elé. (Helyeslés balföld.)

Irányi Dániel teljes örömmel hozzájárul a betervezett határozati javaslat-hoz. Attár ezután szóló a fővárosi polgári, illetve kereskedelmi női tanfolyamra s szeretné, ha ilyen női kereskedelmi iskolákat az ország több városában állítanának fel.

Komlóssy Ferencz mint iskolaigazgató ismeri e viszonyokat és azt mondja, hogy e téren nagyon gyorsan kell tenni. Intézkedjék a miniszter, hogy az iskolákban legyen rend és fegyelm. A másik ami javítandó, az, hogy az iskola-mulasztás igen nagy. Kevésnek tartja, az 50 krajzáros bírságolást. Elfogadja Kiss Albert határozati javaslatát.

A közigazgatás államosítása ellen.
Budapest, nov. 28. (Saj. tud. táv.)
Kemény Géza báró képviselő éleshangú rőpiratot tett közzé a közigazgatás államosítása ellen, kilépett a szabad-elvű pártból.

Párba.
Budapest, november 28. (Saját tudósítónk távirata.) Fenyvessy Ferencz képviselő és Szemeczy Emil a „Magyar Allam” szerkesztője közt pisztoly-párba volt a „Magyar Allamnak” Fenyvessy ellen intézett támadása miatt. Mindketten sértetlenek maradtak. Szemeczy golyója Fenyvessy czilinderét találta.

Földrendés.
Pozsony, nov. 28. (Saj. tud. távirata.) Hajnalban 3 órakor két erős lökésből álló földrengés volt érezhető, földalatti moraj kíséretében. Minthogy most már másodikban ismétlődik a földrendés a lakosság közt nagy a rémület.

Naptár.
November 29. Szombat Róm. kath. naptár: Szaturnus. — Protészta naptár: Valter. — Görög-keleti naptár (nov. 17.): Neo. Gerg. — A nap kél 7 óra 25 perczkor, nyugszik 4 óra 10 perczkor.
Különc-könyvtár nyitva van kedden és szombaton 3-4-ig és pénteken 11-12-ig. Helyiség: polgári iskola, földszint.

lőczára, arczát tenyerébe temetve, erős felindulással alig tudta elfojtani.
— Mit szól a világ rólam, ha meg tudják, ha ajándékot fogadtam el ezért. Nem, meg nem tartom azt a gabonát. — Édes anyám, — szól belépő anyjához, — Buzás uram jutalmat hozott nekem azért, hogy a tűz eloltásában résztvettem. Nem fér a lelkemhez, melyet megvesztegetni akart vele. Abból nem fogunk a magunk szükségére egyetlen szemet sem fordítani. Ha szegények vagyunk, gonyt ne üzzön belőlem senki.
— Tégy úgy, édes fiam, amint becsületes lelked sugallja.
Még azon nap estéjén beállt Bandi a falu tanítóházhoz, aki szemtanúja volt a lelki és testi erejének s elismerését fejezte ki nemes tetteért, barátságosan rázván meg a becsületes munkában megkérgecsült tenyerét.
— Hát mi vezérelte hozzá barátom, — kezdi a szót a tanító.
— Biz én kérti jöttem tanító ur szives tanácsát. Es elődván a Buzás Mártonnal történeteket, így végzé beszédét: — Amit tettem, az csak kötelesség volt. Más is megtette volna. Hiába mondtam ezt Buzás uramnak, hogy azért, a mit tettem, ajándékot el nem vehetek. Ő erőnek erejével otthagya nekem a gabonát. De az én érzésem is fellázadt eme cselekedet ellen; égeti a lelkemet a tudat, hogy valaki azt higgye fölőlem, hogy azért tettem ezt, mintha ajándékot kért sovárogtam volna. En azon határozott szándékkal jöttem tanító urhoz, hogy felkérjem, legyen eszköz abban, miszerint Buzás uram ajándékából a t a k a r e k m a g t a t c s i n á l j a n a k. Sokszor hallottam arról beszélni a tanító urtól s mivel már ebben járatos, tudni fogja a módját is. Csak azt az egyet ohajtanám, hogy a kamatok addig gyarapítsanak, amíg évenként 100 frta rug s ez a tűzi veszedelem évfordulóján minden évben azon házasulandó szolgálóknak adas-

sék ki, akit a községi előljáróság arra legméltoábbnak talál.
— Jól van fiatal barátom! Teljesül a kívánsága. Az ily nemes tett nem maradhat követő nélkül.
Amint Bandi eltávozott, a tanító ajkairól önkényt elebentek eme s avak: milyen nemes szív, darócza lett.
Megkönnyebbülve tért haza Bandi. Édes anyja, ki helyeslőleg egyezett bele fia intézkedésébe, egy két levelet adott át neki, Szendeky hozta az imént. Bandi felnyitá a levélkét, amíg előbb borongós arca egyszerre kiderült, édes megelégedés szállt lelkébe. A levélkébe egy kis szarított nefejejt és a következő sorok voltak: „Emlékei a tegnapi tetteidért Erzsé.”
Bandi a hetedik mennyországban érte magát. Nemesen érző szívet é gyengéd figyelem, az ideálizmussal eme sokat jelentő jelvénye csordultig tölté bologsággal. Nem adta volna ezen kis ereklyét a világ minden kincséért sem.
Megmutatá a levelet s a kis virágot anyjának, ki az egyszer nem osztozott fia örömeiben. Tégy le arról a gondolatról édes fiam! Erzsé soha sem lesz a tied. Nagy, ledönthetetlen választafal van köztetek. Ne emésztet magadat miatta, ugysis hiába minden. Gondold meg, hogy apjának gögje és gyűlölete ki nem engesztelődik irántunk soha. Találhatsz te még hozzád való leányt, bár Erzsé ellen semmi kifogásom, de azt hiszem haszaltalan minden vergődésed. Hallgas anyád szavára édes gyermekem!
Buzás uram egy hét mulva cseréppel fedette be leégett istállóján kívül összes épületeit, csinnéjázva mondá: „No most gyujtsa fel akárcsi!” Az emberek megütöközve csóválták fejüket a vakmerő beszédre.
A tanító ezalatt terjeszté a nemes eszmét; nagyon sok pártolója akadt. A plébános a legközelebbi vasárnapon egyházi beszédben fejtegeté a takarékmagár

Időjárás.
Légnymás: reggel 7 órakor 762.2 mm, délután 2 órakor 741.3 mm. Hőmérsék: reggel 7 órakor 3.5, délután 2 órakor 4.1. Szél: erősen és erély: reggel 7 órakor K. 3. délután 2 órakor K. 2. — Felhőzet: reggel borult csapog, délután borult. Csapadék: az utóbbi 24 órában: 1 mm.

HIREK.

Az aradi kiállítás kitüntettjei.
Az aradi kiállítás sikerére rátevé a koronát a legfelsőbb elismerés. A hivatalos lap tegnap hozta Ő Felsége a király legfelsőbb kizáratát, mely szerint az aradi kiállítás volt elsőnké ifj. Kristyó János a Ferencz József-rend lovagkeresztjét, Edvi Illés László titkár és Kotsis Lajos építész a koronás arany érdemkeresztet kapták a kiállítás létesítése körül szerzett érdemeik elismerésül.

Öszintén, és örömmel gratulálunk e kitüntetésekhez, és valóban megérdemeltnek tartjuk azokat. Az aradi kiállítás igazgatósága megmutatta, hogy igenis lehet vidéken is nagyarányú kiállítást rendezni, nemcsak deficit nélkül de jelentékeny fölösleggel is. Ebben a tekintetben nagyon segített a sikernek ifj. Kristyó János nagy népszerűsége, ki az összes tényezőket hasonlíthatatlan buzgalommal vonta be a kiállítás szolgálatába; éppen ilyen hatással volt Edvi Illés László titkár vasszorgalma és önfeláldozó fáradhatatlansága, valamint a Kotsis Lajos kiváló szakértelme, melylyel a maga helyén szintén feltűnt produkált. Mi természetesebb tehát annál, minthogy a legfelsőbb kitüntetés méltó egyénekért, bár sajnálkozással látjuk, hogy a kiállítás ügyének több érdemes munkása, és jelentékeny számu, s nagy áldozatkészséggel fungált kiállító közül, egyetlen egy se részesült semminemű legfelsőbb elismerésben.

A legfelsőbb kizárat elején, a királyi kegy: Fábrián László főispán és Salacz Gyula polgármester e tekintetben érdemait legfelsőbb elismeréssel méltatja, s egész terjedelmében így hangzik:

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztése folytán megengedem, hogy Fábrián Lászlónak, Aradvármegye és Arad szab. kir. város főispánjának, valamint Salacz Gyula királyi tanácsosnak és Arad szab. kir. város polgármesterének, az Aradon a jelen év folyamán tartott alföldi és délmagyarországi kiállítás létesítése körül kifejtett buzgó tevékenységükért elismerésem nyilvánítsam, s egyuttal ugyanezen irányban tett hasznos szolgálataikért: Kristyó János aradi pékipárosnak, s az említett kiállítás volt elnökének, Ferencz-József-rend lovagkeresztjét, — Edvi-Illes Lászlónak, az aradi ipartestület titkárának, ugyszintén Kotsis Lajos műépítésznek pedig a koronás arany érdemkeresztet adományozom.

Kelt Gödöllőn, 1890. évi november hó 13-án.

Ferencz-József, s. k.

B. Orczy Béla, s. k.

szükségem, mert alighanem nagy harcol a tetőkön, — hadarta a csendőrszolgálatkészen a dicsőség reményében, hogy sikerüljön fog a tolvajt vagy tolvajokat kézrekeríteni. — S egyszersmind leírakat is kérné!
— Igen, igen, jól van, — felelé Graham elváltozott hangon.
— Nagyságos asszonyom, szabad kérem, hogy mutassa meg, honnan fedezte ön fel a tolvaj hollétét? — folytató a rendőrtiszt mrs Finchleyhez fordulva, ki már rég feledé, hogy Judithot milyen állapotban és tulajdonképen segélyért indulva hagyta el. Ő is belátta, hogy tagadni már többé nem lehet, s így halkán mormolá:
— A hidon.
A rendőr egy pillanat alatt eltűnt mellőlük; Graham is igyekezett nyomába, de előbb gyorsan odasugár nevének:
— Az égre kérék, szedd össze magad s menj vissza a kastélyba; anyámmal mit se tudass!
— Hát... akkor... te is... azt hiszed, — dadogta összerázkódva, — hogy... hogy... Nem merle kimondani Brookeot, de férje mindamellett megértette, hogy mit akart mondani.
— Egész idő alatt féltem tőle, — szólott emez megtörve, s aztán a rendőr után sietett, kit éppen abban a fardozásban talált, hogy a szerencsétlen Judithot ismét lábaira állítsa.
— Oh, úgy megijedtem... oly borzasztó volt; — kiáltá göröcsöközésbe törvén ki, mely azonban csak jótékony hatással volt rá, mert megkönnyebbült általa.
— Természetesen, nagyságos asszonyom. A rémület nem lehetett csakoly, midőn egyszerre egy alakot vesznek észre a kémények közé rejtőzve. De milyen ügyesen is bujt el az a gazember, a másik oldalról éppenséggel nem lehet őt látni. Vajjon mi vitte rá, hogy itt maradt?

Brooke Finchley leánya.
(Regény.)

As „Aradi Közlöny” számára angolból fordította:
[23] **Vásárhelyi Janka.**

A rémült halálápadt arcz mindjárt arra a gondolatra hozta a két férfit, hogy mrs Graham borzasztó fölfedezést tett.

— Mary, mi történt? — kérde mr. Finchley gyorsan átkarolva nejét, látván, hogy ez a reszketésköt alig áll a lábán.
— Ott... ott... egy ember van, — dadogta, egyelőre nem tudván többet beszélni.
— Hol? — kérde Graham idegesen.
— Hol, asszonyom? — kérde a rendőrtiszt, s a reszkető ajkak csak alig hallhatólag feleltek:
— A kémények közt.
— Ah, — kiáltá a rendőr, kinek jelenlétét mrs Finchley csak most vette észre, de már lehetetlen volt szavait visszavonni, — a kémények közt?
— De a szerencsétlen Graham egy szót se szólt; a szuras egyenesen szívére találta. „Egek ura! a kémények, hogy előbb erre nem gondoltam!” villant át agyán, de már késő volt. Ha a rejtett alak a kémények közt csakugyan Brooke volna, úgy már többé el nem hárihatják a csapást. Az egész világ ismerni fogja ezt a borzasztó szegényt, mely családjukat érte.
— Mr. Graham, kevés segítségre lesz

Aradi nihilisták. Rémes összeesküvést szöttek Salacz Gyula polgármester ellen állítólag elcsapott hivatalnokok, kik elhatározták, hogy megölik őt január 1-én, ha ugyan nem valami szegény elmebeteg rögeszméjéről van szó. A polgármester tegnap a következő névtelen levelet kapta, mely felett nem igen látsozott megindulva lenni:
„Nagyságos ur! Emberi kötelességem tartom, hogy ellene egy összeküvés történt, én a negyedik tagja kénszerűen letem — azért legyen óvatos, mert Január 1-ig annak megtörténi kell, akik volta illetőleg elbocsátott hivatalnokokat magához ne bocsásson. Jelen tudósításom nagyon komoly.

1890. november 27. N. T. V. G.

Választások a megyében. Három megyegyűlési képviselőt választottak folyó hó 26-án a legnagyobb csendben és egyhangúlag: Berzován megválasztották 132 szavazattal Kelecsényi Ferencz kincstári érzést; Petrisen 72 szavazattal Csepregy Mihály aradi magamérnököt és Borosjenőn 61 szavazattal Barkó Mátyás borosjenői lakost. A választások mindenütt a legnagyobb rendben folytak le.

Gyümölcsészeti miniszteri biztos. Molnár István a budai kir. vinczellérskola igazgatója, mint a gyümölcsöstenyésztes emelésére kiküldött miniszteri biztos ebbeli körútjában tegnap Aradra érkezett, hogy a gyümölcsstermelés körül itt fennálló viszonyokról tájékozódj s ezután a teendőket írta a gazdaközösséggel érintkezésk. A miniszteri biztos az ügyben Salacz Gyula kir. tanácsos polgármesterrel, valamint vármegyénk alispánjával Szathmáry Gyulával és a gazdasági-egylet elnökségével értekezett, s megállapodást folytat ma, szombaton délután 4 órakor a városház emeleti kistermében, a gyümölcsöstenyésztes közönséggel értekezlet fog tartatni. Midőn ezt, felkérés folytán közzétesszük, felhívjuk egyszersmind az érdeklődők figyelmét, hogy ezen közérdekű értekezleten, az ügy érdekében részt venni sziveskedjék és pedig minél nagyobb számban.

Kinevezés. Az aradi m. kir. pénzügyigazgatóság Scheszter Ferencz pécskai lakost, iroda-kezelési gyakornokká nevezte ki.

Uj sajtópör. Deschan Achil, Temesmegye alispánja az ellene kiadott ismeretes memorandum ellen már benyújtotta sajtópörét az aradi sajtóbírószághoz.

Üdvözlő sürgönyök Meskó alispánnak. Meskó Sándor alispán 25 éves szolgálati jubileuma alkalmából a következő sürgönyt vette Desseffy Sándor csanádi püspöktől: „A közügy, különösen pedig Csanád vármegye érdekében meggyedszádon át kifejtett hazafias érdemud működése emlékére Nagyságod tiszteletére rendezett ünnepély alkalmából fogadjon szivesen öszinte üdvölközéseinket.” Ugyanezok az aradcsanádi gazdasági takarékpénztár igazgatójától a következő: „Csanád vármegye dicsősége, hogy Nagyságodnak kitűnő szolgálatait méltányolva, ma örömmel ünnepelhet, Nagyságod pedig, mint megyéjének hí fia, a jól teljesített kötelességek édes öntudatával tekinteth vissza sikerud multjára. Adja a Mindenható, hogy a közelét terén megismosodott, kiváló tehetségét a legjobb erőben és egészségben még számos éveik hazánk és megyéje javára érvényesíthesse!”

Üdvözlő sürgönyök Meskó alispánnak. Meskó Sándor alispán 25 éves szolgálati jubileuma alkalmából a következő sürgönyt vette Desseffy Sándor csanádi püspöktől: „A közügy, különösen pedig Csanád vármegye érdekében meggyedszádon át kifejtett hazafias érdemud működése emlékére Nagyságod tiszteletére rendezett ünnepély alkalmából fogadjon szivesen öszinte üdvölközéseinket.” Ugyanezok az aradcsanádi gazdasági takarékpénztár igazgatójától a következő: „Csanád vármegye dicsősége, hogy Nagyságodnak kitűnő szolgálatait méltányolva, ma örömmel ünnepelhet, Nagyságod pedig, mint megyéjének hí fia, a jól teljesített kötelességek édes öntudatával tekinteth vissza sikerud multjára. Adja a Mindenható, hogy a közelét terén megismosodott, kiváló tehetségét a legjobb erőben és egészségben még számos éveik hazánk és megyéje javára érvényesíthesse!”

Kutyaharapás. Gábor Péter 17 éves vilodárségét megmarta egy kutya. A fiut Leitner Ernő kerületi orvos vette ápolás alá. A kutya megfigyelés alatt áll.

A téli omnibusz. Wertheimer Vilmos omnibusz-vállalkozó gyors omnibuszait télire beüvegezteti a közönség kényelmére. Az ilyen üveges omnibusz már vasárnap reggeltől közeledik a vasúthoz és vissza.

Gyászrovat. Alolítottak fájdalom szívvél jelentik minden rokon ösmerős és jobbarátuk nevében is Vidá Pálnak 1890. év november hó 27-én életének 84. évében a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyászos elhunytát. A meghalognit drága halott földi maradványai 1890. november hó 29-én d. e. 10 órakor fognak Lókősházán a helybeli közsérkerten örök nyugalomra helyez-

Igaz, hogy ez a legbiztosabb, leghozzáférhetetlenebb hely, s az ilyen emberek fufangossága kiszámíthatatlan. Nos, nagyságos uram én remélem, hogy azért megis megkapjuk az ékszereket, ha csak már nincsenek egy elliant társánál. Azt hiszem, a leghelyesebb lesz, mostan a kastélyt körül fogni s a tolvajt fölzarvni. A gazember életét azonban kimélni fogjuk a mig csak lehet.
Sem Judith, sem pedig Graham nem voltak kedvesek a rendőr beszédfonalat követni. Borzasztó rémület fogta el mindkettőt. De ebben a rettenetes perczben Judith szilárdan elhatározá, hogy ha csakugyan férje lesz a rablóban felismerve, egy a világ soha, de soha nem fogja megtudni, hogy micsoda kötelek füzte őt Linmore gróf ifjabb fiához, ha mindjárt életébe is kerül! S ha még oly nehézségek utján is bírja csak titkát megőrizni.

Szegény Grahamnek még ez az ut is el volt zárva a menekvés elől.
— Nagyságos uram, legyen oly kegyes, küldjön embereket a csendőrállomásra; — szóló a tiszt. — Nagy szükségem lenne nehányra, és oly gyorsan, mint csak lehetséges.
Graham intett fejével, s nagynehezen odább vonsozta magát, Judithot is hivta és szerette volna elvinni, de ez feledett mindent, és csak arról akart megbizonyosodni, hogy a sörnyű gyanu megvalósul-e.
— Mily csendesen ül ott! — szólalt meg Judith rekedtes hangon, a kémények közt gubbaszkodó alakra mutatva.
— Az már engem is meglepett, — felelé a rendőrtiszt. — Na, de majd megmozgatjuk ő kelmét, csak embereim jöjjenek.
Judith úgy érezte, mintha egy vasmarok szoritotta volna össze a szívet, melyben már csak ez a két gondolat élt; először, hogy egy ember ül a kéményen, s másodsor, hogy neki tudni kell ennek az embernek kilétét.

Román kongresszusi választások. Az 1891-ben Nagyszébenben tartandó kongresszusra képviselőül megválasztották: a lippai és vingai kerületre Hamza a Boika lippai lelkész papi és világi részről lippai képviselővé Beles Jánost, vingaiá Rotariu Pált.

A vágóhid felépítése most már csaknem bizonyosra vehető. A kiküldött bizottság Parecz István elnök, Virág Lajos, Hegedűs László, Jiraszek Lajos, Pozsgay Lajos, Glück Károly, Pálffy Ede, Sullyok Géza tagok — alaposan keresztültárgyalta a vágóhid módosított tervét, mely módosítások között legnevezetesebb az, hogy elhagyták a sertésvágót, ami sehol sem szokott a vágóhíddal egybekapcsolva lenni. E módosítások folytán mintegy 50 ezer forint eszik a költségvetésből s így a vágóhid csak 106 ezer forintba fog kerülni. A mostani vágatási díjakból 6000 frt tiszta jövedelme van a városnak, ha ebből kétezer forintot az építési törlesztésre adnak, évenként mégis marad a városnak 4000 forintja s ha így 50 év alatt letörleszti a költséget, marad a birtokában egy olyan épület, mely évenként 14 ezer frtot fog jövelemezni. Ez az erkölcsi nagy haszon mellett olyan jó üzlet, hogy a város közgyűlése bizonyára egyhangulag elfogja azt fogadni.

Arlejtések a vármegyénél. Szathmáry Gyula alispán előkötete alatt — mint jeleztük — több arlejtést tartottak a vármegyénél. A legénység ruházatának szállítására ajánlatot tett Ráth Lajos és Szabó Menyhért. A káth ajánlata volt a kedvezőbb. Az irszérek szállítására a Roth testvérek és a Bloch-czég. A Roth-testvérek ajánlatát fogadták el. A világitás szállítására ajánlatot telt Armin és Wechsler József. A szállítást Armin nyerte el. Végül a nyomtatványok szállítására az aradi 3 nyomda között legelőnyösebb ajánlatot tett az „Aradi nyomdátársaság” s így e szerződést a társasággal kötik meg.

Meg egy sajtóper. Weidenfeld Bernát, ujanati birtokos, újsági polémia folytán Fényes Kálmán dr aradi ügyvéd ellen megindította a sajtópert az aradi kir. sajtóbírószágnál. Keresetét tegnap nyújtotta be.

A koszoruk és a tanulók. A városi elemi iskolák tanulóit felhívták, hogy osztályonként az osztálytanító vezetésével — aki akarja — 5 krajzáros belépti díjak mellett tekinték meg a vértanu-szobor koszorút. A szégyensorsu tanulók ingyen bocsáttanak be.

Kutyaharapás. Gábor Péter 17 éves vilodárségét megmarta egy kutya. A fiut Leitner Ernő kerületi orvos vette ápolás alá. A kutya megfigyelés alatt áll.

A téli omnibusz. Wertheimer Vilmos omnibusz-vállalkozó gyors omnibuszait télire beüvegezteti a közönség kényelmére. Az ilyen üveges omnibusz már vasárnap reggeltől közeledik a vasúthoz és vissza.

Gyászrovat. Alolítottak fájdalom szívvél jelentik minden rokon ösmerős és jobbarátuk nevében is Vidá Pálnak 1890. év november hó 27-én életének 84. évében a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyászos elhunytát. A meghalognit drága halott földi maradványai 1890. november hó 29-én d. e. 10 órakor fognak Lókősházán a helybeli közsérkerten örök nyugalomra helyez-

tetni. Nyugodjék békében. Lökősháza, 1890. év november hó 27-én. A mélyen gyászoló család. Öv. Vida Pálné szül. Pohl Karolin neje, Öv. Oporits Péterné szül. Vida Róza, Scholcz Ernőné szül. Vida Teréz gyermekei, Oporits Ilona, Teréz és Mariska, Scholcz Géza, Irén és Dezső unokái. A temetést az aradi „Entreprise des pompes funebres” rendezi.

Karácsony előtt. Udvarlő (egy már elvirult hölgyhöz): S önnek nagyság mit ad papja karácsonykor? — Hölgy: Nekem évről-évre egy könyvet. — Udvarlő: Mekkora könyvtára lehet már!

Partelep meghiúsulása. Az aradi és csanádi egyesült vasutak igazgatóságának több tagja Gurahonczra utazott az ottani vasúti partelepek megvizsgálása végett.

A tisztelendő ur esete. Egy pápa parintya, valahonnan Temesből bejött Aradra egy-két csendes órácskát eltölteni, iván a hegy levét. A parintya volt Aradon mindenütt és még valahol a nóta vége az, hogy valamelyes helyiségben elültették a zsebéből 100 frtot. A rendőrök kellő titoktartás mellett keresi a bankótát.

A m. kir. honvédelmi miniszter a honvédsapok börtömi és lábbeli szükségleteinek 1891. évi január 1-től 1895. évi december végéig terjedő öt évre elvállalando szállására pályázatot hirdet; az erre vonatkozó szabályzatot felszerelt és bélyeggel ellátott ajánlatot folyó évi december hó 22-én déli 12 óráig a honvédelmi miniszternek, segédhivatali igazgatóságánál nyújtandók be.

Elmebeteg rendőr. Báthory Lajos városi rendőr, aki 33 éves, elfogta az elmebetegét. P o z s g a y Lajos főorvos megvizsgálta őt és ajánlotta a tanácsnak, hogy küldje fel őt az országos tébolydába.

Bosszantó! Egy iczi-piczi kis leány megy a templom-utcán, hóna alatt vastag könyvekkel. Közéleben két kis fiu dulakodik. A kis leány így szól:

— Mégis bosszantó, milyen nevel etlenek ezek az — elemiek!

A főgimnázium penzgyűjtőmánya újabb a következő adományokkal gazdagodott: Balázs József VII. tanuló ajándékozott 1 darab Maria Terézia korabeli ezüst és 8 darab rézpénzt. Farkas Béla IV. o. tanuló Apollonia ezüst drachmáját, Pollák Bernát I. o. t. Trajanos ezüst sesaterriusát, Albert kitaly ezüstpénzt és két darab rézpénzt. Nemetz Lajos képezési tanuló 3 drb ezüst és két darab rézpénzt, Gorits Lajos bresztováci lakos egy darab ezüstpénzt II. Leopold korából. Fogadják a szives adakozók az intézet köszönetét. La ukó Albert.

Reményi Ede Párisban. Abból az alkalomból, hogy híre terjedt Reményi Ede hazajövetelének, a „Budapest” párisi levelezője felkereste őt. Reményi 18 év óta jár-kei a nagy világban, anélkül, hogy az őt hazáját látta volna. Allandóan Párisban lakik, Neuillyben, a Boulevard Inkermanixon, 20. sz. a. A levelezőt Reményi Edénél fogadta, egy már öszhaju asszonyoság, aki férjéről több helyreigazított adatot közölt, s elmondta, hogy férje külföldi kórutjáról korántsem hoz annyit pénzt haza, mint hiszik. Így legutóbb Fosster impresszárió 150 hangversenyre 12 ezer frankért szerződtette őt havonként. Jelenleg Londonban játszik, s így Magyarországra csak február közepé táján jöhet. Reményinek egy felnőtt fia, a párisi Sorbonne hallgatója s egy szintén felnőtt leánya, akik — dacára, hogy szülei magyarok — egy árva szót sem tudnak magyarul. — Ha ez így van, akkor Reményi barátunknak se

— S mit fog tenni az ur, ha az az ember nem akar mozogni? — kérdé nagy erőfeszítéseket téve, hogy hangja szilárdnak tünjék föl.

— Oh, nagyságos asszonyom, ez éppenséggel nem aggaszt engem! — felelé a rendőr, — amint emberek megérkeznek, azonnal tüzelni fogok, majd meglátom, minő hatással lesz ez rá. Meuekülni képtelen lesz, mert bármire is akarjon megszökni, mindenütt ott leszünk. Különben nem nagy választéka van az egéruktakban, mert vagy a kert, vagy pedig a hátsó udvar felé kell lejönnie; valószínűleg ez utóbbit fogja választani. Ah, már itt is jön egyik emberem közül; ez legalább szemmel tarthatja a gazembert, míg én az őrséget felállítom.

Judith tekintete az utra irányult, melyen egy egész kis felfegyverkezett sereg tartott a hid felé. Tántorgó léptekkel indult, hogy elmenjen innen, mert érezte, hogy idegei nem bírják ki s ereje kezd elhagyni.

De csakhamar belátta, hogy képtelen a kastélyig jutni. Eppen egy ajtó vest észre, mely a hátsó udvarba vezetett; arra felé tartott tehát és a fal tövében a bokrok közt leült egy kőre. Innen legalább mindent láthat, és ő mégis egyedül van, és nem figyelheti meg senki sem, mikor a legrosszabbról a mitől tartott, veszen tudomást.

Alig ült néhány perozig rejték helyében, midőn lövéseket hallott, — a rendőrséget tüzel a tetőn ülő emberre; majd immét beszédet hallott, a hátsó udvarban összecsdülő népség csodálkozásának adott kifejezést, hogy a megtámadott ember még csak nem is mozdult. „Inkább lehetne köből faragva, mint élő ember!” — kiáltá az egyik.

(Folytatás következik.)

sok köze lehet Magyarországhoz a — nevének kívül.

Eltűnt bankigazgató. Párisból jelentik: Mary Raynaud sauituri képviselőnek, az ugynevezett „Banque d'Etat” igazgatójának eltűnése képviselői és tőzsdéi körökben nagy-feltűnést kelt. A publicisztikai támadások, melyeket Raynaud ellen megválasztása alkalmából intéztek, nyugtalanítóg hatottak ügyfeleire, kik egy hét alatt egy millió franknyi letéteket vontak vissza. Hir szerint Raynaud nagy tőzsdéi veszteségei következtében tarthatatlanná vált pénzügyi helyzete miatt külföldre szökött: más verzió szerint pedig öngyilkosságot követett volna el. Raynaud börzédifferenciái állítólag közel három millióra rughának.

Uj gyogytár Battonyán. Hauszler Sándor nagyvárosi gyógyszerész, Battonya mezővárosban egy 2-ik személyjegy gyogytár felállítását előmozdította a belügyminiszterhez. — A kérvényt Csanádmegyre hatóságához leküldötte a miniszter, miszerint ez ügyben véleményét adjon. — Az ez ügyben meghallgatott megyei főorvos, a Battonyán felállítani szándékolt 2-ik gyogytár nem tartja a engedélyezhetőnek, mivel ezen új gyogytár felállítását által a jelenleginek fennállása határozottan veszélyeztetve lenne, másrészt pedig a belügyminiszternek 1886. évben kiadott elutasító rendelete óta, Battonyán sem a népességi, sem a közlekedési viszonyok oly mérvben nem változtak, hogy azok által a meglévő gyogytár forgalmában lényegesen kedvezőbb eredményt érhetett volna el. A kérelmet elutasítandónak véleményezi annál is inkább, mivel egy 2-ik gyogytár felállítását ez idő szerint maga a község sem véleményezi. — Ez ügyben még legközelebb a csanádmegyei közegészségügyi bizottság fog határozni.

Borzasztó járvány. Pécssett napok óta rettenetes tifusz-járvány uralkodik, és nemcsak nem szűnik, de inkább napról-napra növekszik. A betegesek száma ijeszten szaporodik. Két hét lefolyása alatt a belső város 15,000 lakosa közül ezeröttszáz, tehát a lakosok 10 százaléka kapta meg a tifuszt s közülük már többen meghaltak. Az egész városban borzasztó izgatottság uralkodik, annyival inkább, mert a ragály az értelmiség körében pusztit leginkább. Az országos bakteriológiai intézetnek, a budapesti bécsi vegytani kísérleti állomásnak vizsgálatra néhány üveggel küldenek a ragályt terjesztő vizből. Szá páry Gyula gróf belügyminiszter, fölhitva a hatóságot, hogy rögtön küldjön jelentést a járványról. Csütörtökön délután a városi egészségügyi bizottság ülést tartott, amelyen a főispán és a bizottság katonajárai is részt vettek s melyen megalakították a járvány-bizottságot. Kohants dr. főorvos konstataitá, hogy az orvosok valamennyien a vízvezetékben találják a kor elterjedésének okát. Löwy dr. elmondta megfigyeléseit és indítványozta, hogy távolítsák el a trágyát a kutak környékéről, a vízvezetékét pedig gőzzel fertőtlenítsék. Az indítványt, Mendi dr. megyei főorvos hozzájárulása után, elfogadták. A vízvezeték elzárják és gőzzel dezinfizálják. Csütörtökön már a külvárosban is szedett áldozatokat a tifusz. A közegészségügyi tanács fa ragaszkokon figyelmeztette a városi polgárságot, hogy a városban a hagymák kivétel s így ajánlatos, hogy mindenki óvakodjék a meghűléstől s mindennemű rendeltenségtől az evésben és ivásban. Elrendeli továbbá a tanács a fertőtlenítést s ajánlja az orvosi segély gyors igénybevételét. A baj terjedése az ivóvíznek tulajdonítván, elrendeli a tanács, hogy mindenki tiszta edényben forrást, másfél óráig hűtött s tiszta ruhán átszűrt vizet igyék. Az iskolák bezárása akkor fog elrendeltetni, ha a betegesek száma 50 százalékot tesz; máris több tanuló hiányzik az iskolából. A vidéki iskolák közül többen hazavitték gyermekeiket.

Villamos számológép. Taaffe gróf miniszterelnök és az osztrák kabinet tagjai megtekintették a statisztikai központi bizottság helyiségében felállított villamos számológépet, mely Európában első a maga nemében. A miniszterek nagy meglepedéssel nyilatkoztak a gép működéséről és a nagy haladásról, melyet ezzel Ausztria hivatalos statisztikája inaurgál.

Nihilista merénylet Párisban. A nemzetek közül talán egyiknek sem annyira érenye a politizálás, mint éppen az oroszoknak. Az orosz théat el sem is lehet képzelné politikai diskusszióknál, amelyek azonban, az orosz állapotok következtében, nem folytathatnak valami nyilvánosan. Ezek a loyális oroszok Szelivertovot mindannyian ismerték, de arra nézve, hogy a tábornok és a nihilisták között minő összefüggés volt, véleményeik nagyon eltérők. Abban megegyeznek, hogy Szelivertov, amely szeretetreméltó volt, mint világi, épp olyan gorbomba, durva volt alárendeltjeivel szemben; hogy különösen a nihilisták üldözésében, ami utóbbi éveken át feladatát képezte, farradhatlan volt s elment a legszélsőbb végletig. A párisi nihilisták részéről nem egyszer kapott is figyelmeztetést, amire azonban a jeles tábornok ügyet sem vett. Figyelmeztetésül két évvel ezelőtt egy Müller nevű szolgája nyomtatlanul eltűnt s eltűnése után néhány napra a tábornoknak postán megküldték Müller véres ruháját. Ez sem hozta zavarára. Legutóbb a hírléht őt nihilista póre. alkalmából figyelmeztették. A három nihilista halála után azt írták Szelivertovnak, hogy amelyik napon G u s b e r g Zsófia, a negyedik nihilistát halálra ítélik, ugyanazon a napon a tábornok is meghal. Erre a fenyegetésre nem hederített Szelivertov, de meg is adta az árát, mert a mely napon híre ment Párisba Günsberg

Zsófia elítélésének, ugyanazon a napon Szelivertovot is agyonlőtte Padlevszki. A gyilkosság természetesen megzsbahozta Páris: öszteitkos és nyilvános rendőreit, akik azonban szörnyt zavarban vannak, mert nem tudják, mikép fogjanak a dologhoz? Kiküldött jeje a párisi nihilistáknak nincs, ambar a legutóbban Mendelsohnban látják a fokolompost, mert anyagilag ő a legfüggtelebbe a nihilisták között, s kompromittálva volt a két év előtti bomba-merényletben is, amelyből azonban bizonyították híján, épp börel szabadult. Benne kell, hogy legyen azonban most is a játkéban, mert Padlevszki, ez a földhöz ragadt szegény orosz, akinek a napjai a legnagyobb nélkülözések között folytak, anyagi támogatás nélkül mehezen állhatná ki a költséges budos utazási és egyéb költségeit. Hogy honnan vette apénzt, arról Mendelsohnnak legalább is sejtellemmel kell bírnia. Ismerik azonban őt olyan ügyes és körültekintő embernek, hogy miként a bombamerénylet ügyében — ezuttal is megfontoltan csinálta a maga dolgát s mint akkor, ugy most is kivágja magát. Egyben megemlékezünk a párisi anarchistákról is, mint akik világból eszméikkel legközelebb állanak a nihilistákhoz. Ezek lapot is adnak ki, amelyet azonban több elítelttől, olyan mértéktelenül izgatóg hangon tüzelte híveit. Legutóbb is olyan cikket tett közzé, melyben azt javasolta az anarchistáknak, hogy valamely ünnepélyes alkalommal robbantású föl az operát. Nagyon kellemes helyzetbe jutnának ezáltal az elhúzott bourgeois-k, akiket a robbanás a színházban érte: alaposan megpörkölődének. Csak egy sajnálatos az egészben — fejezi be az anarchista újság — az anarchisták nem szerezhetik meg maguknak azt az elégtételt, mely a négereknek jut osztályrészül, amidőn az ilyen finoman sült urakat megészik. — Szelivertov tábornok ügyéről jelentik Párisból: Guilloit vizsgálóbírót élesen megtámadják a lapok, mert nyakra-főre csukátja be az embereket. Dombrovzski legyelt 24 óráig tartotta fogva, pedig nincs más büne, minthogy hasonlít Padlevszkihez. A „Paris” szerint a vizsgálóbíró eljárása megérdemelne a rosszaslat.

Pörbe fogott interview cím alatt említettük mi is, hogy Moro hírlapíró, a „Matin” egyik szerkesztőjét, hivatalból bünyfenítő vizsgálat alá vonták, amiért a Gouffe-ügyben illetékes esküdtéket verdiktjokre nézvést meginterwievolta. Az ügy tárgyalásán Moro interwievját az esküdtékek megsértésének minősítették s e miatt Morot egy havi fogságra ítélték.

A megöregedés titka. A bécsi népoktatási kör tizenöt agg koru kitünőbb férfiuhoz kérdőíveket küldött, azzal a kérdéssel: mikép öregedtek meg? A kérdőív különben tizenötolcz kérdést tartalmazott, melyek az ifjúkori és az előrehaladott korban való életmódra vonatkoztak. A válaszok közül igen érdekesek a 90 éves Moltke gróf, a 79 éves Plener Ignác, a 85 éves Schmerling Antal, a 80 éves Smolka Ferencz dr és a 95 éves Jules Simon feleleteit. Moltke gróf fiatal korában naponként tíz órán át aludt, távol a szülőháztól, regényes foglalkozás mellett örömtelen életet folytatott. „Előrehaladott korban mértéket tartott életmódjában, bármily időjárás mellett sétált a szabadban és az egész napot soha sem tölté a szobában. Nyolczvanhat éves koráig lovagolt, most keveset eszik, különben jelenlegi korát isteni kegynek és mértékletességnek tulajdonítja. Plener Ignác fiatal korában beerte kilencz órai alvással, mindenben szigorú mértéket tartott, szesz italoktól tartózkodott, nem dohányzott és nem kártyázott. Most 8 órát alszik, „házasian” étkezik, vizet iszik kevés vörösborral és délután soha sem szunyógal. Schmerling sem volt barátja a „gazdag” lakomáknak, lakmározás és inycenzségek iránt, ugy mond nem volt „érzéke”, dohányzó sem volt és mint rendes itala a víz szerepelt, hogy jelenlegi életkorát elérte, ezt erős szervezetének és egyszerű életmódjának tulajdonítja. Jules Simon öt órát is elneget tart az alvársra és töelve: szigorú mértékletesség. Az ételre nem fektet különös súlyt, vizet iszik kevés vörösborral vagy ásványvízzel, nem kávéz és életkorát „jó lelkiismeretének és a folytonos munkaszeretetének” véli köszönhetni. Smolka doktor mint fiatal ember elismert ügyességű vitvő, uszó, lovaglós és táncos volt. Mikor atyja elhunyt, Smolka Ferencz 12 éves volt. Atyja, mikor fiatal élték, hozzácsoktatta, hogy korán reggel meztelb sétáljon a harmatban és télen a hóban. Huszonegy éves koráig nem ivott szesz italokat, később kevés bort, most többet iszik, a sört majd mindig kerülte. Ebed előtt egy pohárralval kenyakot iszik. Sokat szivarozott, de most 80 éves korában lemondott a dohányzásról éppugy mint a kávézásról és a teahoz fordult. Nem eszik sokat és husételt napjában éppen csak egyszer. Maga is csodálja, hogy ily korban még teljesen jól érzi magát, mert az 1841 — 1845 közti évekbe börtönben töltötte a lehető legrosszabb táplálkozás mellett, halálra is ítélték egy ízben és még számtalan lelki felindulásnak volt kitéve.

Rövid hírek. Répcezelakon csütörtökön tették meg az első kapavágást a pozsony-szombathelyi vasúton a Radó Kálmán főispán és alkalommal ünnepélyt rendezett a nagy számmal egybegyűlt vendégek tiszteletére. — A temesvári kiállítási kispulási iparszarnokának építésére egy vállalkozóval már megkötötték a szerződést. — A zsolnai postógár építésével már annyira haladtak, hogy most a gépek felszerelése folyik s leg-

közelebb megkezdhetik a gyártást. — Záróbban Mehmet Siricos Pasicos boszniai mohamedán ki akarna keresztelkedni, de nem akad senki, aki olvállalná a keresztapát tisztet. — A szerb püspöki zsinat minap egyebek közt azt is elhatározta, hogy a teologusoknak nem szabad bajuszt és szakált viselni. — A felső-gallai állomáson ismét öszteitközött két tehervonat s négy kocsi öszteitrt, de emberéletben nem esett kár. — Arvizveszély érte hirtelenben Nagybánya városát, a közeli folyó gyors megáradása következtében; a város fele el van öntve s a baj eléggé jelentékeny.

A karácsonyi és farsangi idény amely örömet okoz fiatalnak, öregnek, szegénynek és gazdagnak egyaránt, sok embernek nézve ép oly sok fejtöréssel is jár. Ertjük az ajándékokat és az ünnepélyek díszítését. A karácsony-est kellemét egy gazdagon díszített karácsonyfa s a farsangi táncvigalmak díszét egy szépen dekorált tánczterem igen emeli. Miután most éppen karácsony és farsang előtt állunk, jókor érkezik levelezőnknek egy idevonatkozó tudósítása, melyben egy előkelő bécsi, karácsonyfa- és díszítő cikkekben legnagyobb és legversenyképesebb cégére figyelmeztet. Ez a „Bisenyiczeg” (Singerstrasse 11), melynek árjegyzéke körülbelül 3000, a legkülönbözőbb szakbavágó cikkek leírását tartalmazza. Ezek közt vannak igen szép és olcsó udjónások karácsonyfa-díszekben; csillogó üstökösök és napok, gyönyörű nagyogó lapdák ugynevezett „krizkindliha”-ból, üvegdiszkek, ezüstözött nagy függők, brillanspor, elégheetlen hó és hóvatta, mely a karácsonyfa meggyaladását meggátolja, legújabb transparent-lámpácskák, lebegő anygalkák, öreg apó karácsonyfaival, jeggyűrűk, csillagok és egyéb díszek. Táncztermek díszítését illetőleg a cégére elegáncs és izlés dolgában első helyen áll. Tárgyai közül kiválnak: szagtalau egy és több színű meglépő lángok kotillion-figurák megvilágítására, gyönyörű kotillion-jelvények és csokrok óriási választékban, hóesés a bálteremben legújabb meglépő; díval töltött fánkok kiosztására, hatásos hószótt cikkek táncztermek számára, komikus és álarozos alakok, szövetjelmezek, álczák, durranó bonbonok, melyek komikus sapkákat, sőt egész papíroltözeteket tartalmaznak stb. Ezen kívül készletben vannak az öszes államok, magyar meglépők és városok címerei és zászlói. Kölcsön is ad a cégére díszítéseket s elfogadja a táncztermek díszítését. Legjobb akár karácsonyfa, akár bálidiszkek iránt levélben forduló nevezett cégérez, mely szivesen szolgál bővebb felvilágosítással és gazdag tartalmu árjegyzékét bárkinek díjtalanul megküldi.

Az Entreprise des pompes funebres első temetőrendező-intézet Aradon tudatja S z o c s o n k a Dávid meghalt 1890 évi november hó 28-án életének 45-ik évében. Hült temetei november hó 29-én délután 4 órakor fognak Ferdinánd-ter 1. számú házból a helybeli közsérkerben örök nyugalomra helyeztetni. — Kriszán Miklós meghalt 1890 évi november hó 28-án életének 25-ik évében. Földi maradványai 1890 évi november hó 29-én délután 3 órakor fognak Korház-utca 1. számú házból a helybeli közsérkerben örök nyugalomra helyeztetni.

Színház. — Somlóné Vadnay Vilma hétfői jutalomjátékára a jegyek már szombaton elárúsítottak, az előjegyzett helyek pedig csak szombaton estig tartatnak a pénztárnál, azon túl a nagy közönség rendelkezésére bocsátatnak. Vasárnap a két előadás miatt, hétfőre jegyek nem adának. A hérlők joga hétfőn délelőtt 11 óráig tartatik fenn.

A „Legújabb botrány” francia színmű, mely ma — szombaton — kerül előadásra, egyike a legszebb társalgási daraboknak, mely főiri körökből meriti tárgyát. A társulat legjobb erői működnek közre, különösen jó szerepük van: Angyal Ilus, Arányi Bella, Bácsné és Havas Arankának, Somló, Szakács, Tapolczay, Péchy és Rózsának.

„Florinda kisasszony” tegnap került másodsor, szinte nagy közönség előtt és zajos tetszés között. A darabot éppen Kolozsvárt is tegnap adták másodsor, hol szintén nagy tetszettel.

IRODALOM és MŰVÉSZET. — Uj lap indult meg Csanán, melyből a mutaványszám szerdán jelent meg. A lap czime „Békés megyei Hírlap”, szerkeszti Liptay Kornél, kiadóulajdonos Le page Lajos. Megjelenik hetenkint kétszer: szerdán és szombaton. A lap élénken van szerkesztve s csinos a kiállítása. Előfizetési ára egy évre 6 forint, negyedévre 1 frt 50 kr.

„Közhasznú erdélyi képes naptár” cím alatt Stein János, az erdélyi részek legkiválóbb könyvkiadója 1891-re ismét kiadta a régi és valódi erdélyi naptárt. A csinos képekkel illusztrált könyv, melynek szerkesztője különös tekintettel volt arra, hogy a vásárok napjait hibátlanul hozza — csak 30 krajczár. Dícséretes s elterjedt voltára elég legyen felhozni, hogy a naptár már 32 évfolyamot ért meg. A derék könyvkiadó „Irodai fali naptár” is adott ki, melynek öszteitálásánál különös tekintettel volt az erdélyi részekre és Szilágy megyére. A fali naptár sok hasznos tudnivalót tartalmaz a kamatszámítás, posta a távirda köréből.

Közgazdaság.

Vegyes közlemények.

Hivatalos piaci árak Aradon.

— November hó 28-án. —

Babnamék: Tiszta buza legnehezebb 7 frt 50 kr, közép 7 frt 30 kr, kétszeres legnehezebb 6 frt 80 kr, közép 6 frt 50 kr, rozs legnehezebb 6 frt 30 kr, közép 6 frt 20 kr, árpa legnehezebb 6 frt 30 kr, közép 6 frt 20 kr, zab legnehezebb 6 frt 30 kr, közép 6 frt 10 kr, retek-repeza legnehezebb 3 frt — kr, kukorica 5 frt 80 kr, uj kukorica 3 frt — kr, 100 kilónként.

Liszt: Legfinomabb 17 frt 80 kr, legfinomabb I. 17 frt 80 kr, zsemlye 16 frt 80 kr, fehér kenyér 14 frt 80 kr, fekete kenyér 9 frt 50 kr, rozs 18 frt 50 kr, tengeri 6 frt 50 kr, 100 kilónként. Dara tiszta buzából 17 frt 60 kr, árpakása 15 frt 50 kr, 100 kilónként.

Hüvelyesek: Borsó 20 frt — kr, bab 10 frt 50 kr, lencse 24 frt — kr, köleskása 12 frt 50 kr, burgonya 3 frt — kr, 100 kilónként.

Szén: 1. kötött legjobb 4 frt — kr, közép 3 frt 50 kr, kötetlen legjobb 3 frt 50 kr, közép 3 frt — kr, 100 mmásza.

Köttött vagy agyi szalma: Legjobb 2 frt 50 kg, közép 2 frt — kr, 100 mmásza.

Takarmanyszalma: Legjobb 2 frt — kr, közép 1 frt 50 kr, 100 mmásza.

Alomszalma: Legjobb 1 frt 50 kr, közép 1 frt — kr, 100 mmásza.

Fa: Bük 3 frt — kr, cser 3 frt — kr, szifa 3 frt — kr, fonó 2 frt — kr, nyárfa 2 frt — kr, 100 köbméter.

Mus: Marha 52 kr, borjú 80 kr, disznó 52 kr, juh 30 kr, disznászár 68 kr, szalonna 58 kr, vaj 7 frt 80 kr, olvasztott vaj 1 frt — kr, kila.

Vegyesek: Borzecz 70 kr, tej 10 kr, fehér 6-bor 36 kr, fehér 6-bor 24 kr, vörös 6-bor 80 kr, vörös 6-bor 60 kr, ezet 6 kr, pálinka (szilva) 70 kr, sör — kr, egy liter.

Zöldég: Kel (Kohl) 12 kr, kalaráb (Kohlráb) 12 kr, veres vagy czoklitérpa 12 kr, sárga murek-répa 12 kr, vereshagyma 8 kr, fokhagyma 16 kr, czeller 12 kr, petrezselyem 12 kr, pasternák 12 kr, fejes káposzta 20 kr, paradim 6 kr, saláta — kr, levelezőidő (Suppengrün) 12 kr, 100 db ugorika 40 kr, tojás darabja 2, bors 1 frt 40 kr, paprika 1 frt 20 kr, kilogrammonként.

Aradi gabonapiacz. November 28. Gyenge behozatal, buza 7.30—50, kukorica 5.80.

Budapesti gabonatorzsde. November 26. Mórakélt kintlát, malomok tartózkodók, esendobbel irányzat, 15000 métermássa forgalom, 5 krral olecsobb árak. Tavaszi buza 8.07—8; kukorica 6.28—6.29; zab 7.32—7.33; 1891. évi repce —

Szeszület. November 28. B. S z e s z: Készáru nagyban 52.75; kicsinyben 53.25; horod nélkül, per 100 L %, beleértve 55 frt fogyasztási adót.

Hivatalos árfolyamok a budapesti áru- és értéktőzsdeben. Budapest, 1890 november 28.

Magyar aranyárúradók 4%	101.50
papírárúradók 5%	99.50
vasúti kölcsön	—
keleti vasúti államkötvény, I. kibocs.	—
— II.	—
— III.	110.
füldtehermentési kötvény	—
— záradékkal	—
— fölítehermentési kötvény	—
— fölíteherment. kötv. záradékkal	—
Erdélyi fölítehermentési kötvény	—
Horvát-szlavon fölítehermentési kötvény	104.
Magyar ázföldesjavasultási kötvény	—
nyeremény-sorsjegyek-kölcsön	139.75
Tiszszabályozási és szegedi sorsjegy	127.75
Osztrák járadék papírban	85.50
— ezüsten	80.50
— aranyban	101.25
1860-iki államsorsjegyek	—
Osztrák-magyar bankrészevény	97.50
Magyar hitelbank-részevény	352.
Osztrák hitelintézet-részevény	297.
Ezüst	—
Cs. és kir. arany	5.43
20 frankos arany (Napoleon'or)	9.08
Német birodalmi márká	56.45
London	115.10
20 márkás arany	11.27

Aradvárosi színház. Evadbírlét 60. sz. Havibírlét 24. sz. Szombaton, 1890. november 29-én: A legújabb botrány. Színmű 3 felvonásban. Irta: Barriere Tódor. Francziából fordította: Fekeli József.

S Z E M É L Y E K: Blancay, özv. HERMÉNYÉK: Bácsné Blancay Gaston hercege . . . Somló Frosny gróf . . . Szakács Lipari marquis . . . Róza Lipari marquis . . . Arányi Bella Luiza, Maillon grófné . . . Havas Aranka Letellier Julia . . . Angyal Ilus Villédion Maxime . . . Péchy Bárd Strade . . . Tapolczai De Liards . . . Kassay Saint Irieux . . . Szabó E. De Sore marquis . . . Erdélyi Rochefort grófú . . . Szakácsné Villetteux marquisné . . . Takács József József . . . Csakó Germain . . . Köröendi Anette . . . Doroghy Laura

Kezdeté 7, vége 10 órakor. HELYÁRAK: Kettős nagypáholy, földszinten vagy az első emeleten . . . 7 frt — kr. Páholy, földszinten vagy első emeleten . . . 4 " 50 " Kettős nagypáholy, második emeleten . . . 5 " " Páholy, második emeleten . . . 8 " " Tánclászek (földszinten) az 1-5-ös és 2-ik sorban . . . 1 " 20 " Tánclászek (földszinten) a 3-ik, 4-ik és 5-ik sorban . . . 1 " " Tánclászek (földszinten) a 6, 7, 8, 9, 10 és 11-ik sorban . . . 80 " Zsölle (első emeleten) első sorban . . . 1 " 20 " Zsölle (első emeleten) 2. és 3-ik sorban . . . 1 " " Zsölle (első emeleten) 4, 5, 6-ik sorban . . . 70 " Erkölyülés (2-ik emeleten) 1-6-ik sorban . . . 60 " Erkölyülés (2-ik emeleten) 3. s. sorban . . . 60 " Erkölyülés (2-ik emeleten) 4, 5. sorban . . . 60 " Zártzék (3-ik emeleten) 1. sor közepén . . . 50 " Zártzék (3-ik emeleten) közepén többi sor és oldalt minden sorban . . . 40 " Karzatülés, közepén az 5. első sorban . . . 30 " Karzatülés, közepén a többi sorban és oldalt . . . 20 "

Felelős szerkesztő: Vázarhelyi Béla.

VASUTI VONATOK MENETRENDJE.

Aradról-Budapestre.							Aradról-Temesvárra és vissza.							Aradról-Gurahoncra és vissza.						
Állomások	Személy-vonat	Gyorsv.	Személy-vonat	Vegyes-vonat	Vegyes-vonat		Állomások	Vegyes-vonat	Vegyes-vonat	Személy-vonat		Állomások	Gyorsv.	Szem. v.	Vegy. v.	Állomások	Gyorsv.	Szem. v.	Vegy. v.	
Arad indul	12.10 d. u.	7.45 reg.	9.05 este				Arad indul	8.41 reg.	12.20 d. u.	9.10 e.		Arad indul	8.15 d. e.	9.40 este		Gurahonc ind.	4.20 reg.	3.20 d. u.	12.40 d. u.	
Kurtics	12.37 "	8.10 "	9.38 "				Uj-Arad	7.09 "	12.44 "	9.22 "		Orcaifalva	6.37 "	1.59 "	6.17 "	Almás-Alecsil	4.39 "	3.41 "	12.56 "	
Caaba	1.54 "	9.14 "	11.05 éjjel				Németság	7.31 "	1.09 "	9.41 "		Vinga	6.04 "	2.26 "	6.35 "	Boros-B.	5.18 "	4.16 "	1.43 "	
Szolnok	4.47 "	11.51 "	2.25 reg.				Orcaifalva	7.58 "	1.37 "	10.01 "		Németság	7.25 "	2.43 "	6.51 "	Repszeg	5.35 "	4.41 "	2.11 "	
Budapest érkezik	7.45 este	1.55 d. u.	5.50 "				Arad	8.14 "	1.54 "	10.14 "		Uj-Arad	7.59 "	3.16 "	7.09 "	Bokszege-Beál	5.46 "	4.54 "	2.30 "	
Bécs d. s. t.	6.05 reg.	7. — este	1.40 d. u.				Arad érkezik	9.08 "	2.53 "	10.58 "		Arad érkezik	8.15 "	3.30 "	7.23 "	Borosjenő	6.11 "	5.26 "	3.10 "	

Hirdetmény.

Arad szab. kir. város közönsége által 538796. 1888. sz. a. hozott és a nagyméltóságú magyar királyi belügyminiszterium 15193 | V. a. 1888. számú intézményével jóváhagyott cseléd jutalmazási szabályrendelet, 4. §-a értelmében ez évben egy 200 frtos cseléd kiházasítási díj lesz kiadandó.

7. §. Ezen összegben részesülhetnek törvényes házasságra lépésük alkalmával, mindazon jó és hűség magaviseletű havi vagy évi bér mellett szolgált 18 évet betöltött, de 30 évet túl nem haladt, helybeli vagy idegen illetőségű nő cselédek, kik kizárólag egy család tagjaként szolgálatában teljesítendő munkára fogadtattak fel, s Arad sz. kir. város törvényhatósága területén egyfolytában legkevesebb 3 éven át jól és hűségesen szolgáltak, érkölsileg kifogás alá nem esnek és elszegődöttetésük az 1. §-ban érintett 10 krt befizették.

8. §. Jelentkezők közül előnyben részesülnek azok, kik a) egy helyben huzamosabb ideig szolgáltak; b) egyenlő minőség esetében összes szolgálati idejüket véve legrövidebben szolgáltak.

9. §. Azon nőcselédek, kik a kiházasítási összeg elnyeréséért pályáznak, kötelesek f. é. december havának 1-5 napjától kezdve 15-ig kérvényüket a kapitányi hivatalnál írásban beadni vagy kérelmének jegyzőkönyvébe felvétele végett személyesen megjelenni.

A kérvényhez melléklendő folyamodó keresztlevele s mindazon hiteles okmányok vagy bizonyítványok, melyek alapján a kiházasítási összegért folyamodik.

A kérvényben megnevezendő továbbá a folyamodó leendő házastársának neve, foglalkozása és illetőségi helye.

A beadandó kérvények erre kinevezett bizottság által fognak tárgyaltni s a jutalom utalványozása végett a városi tanácshoz javaslattal fognak betherjesztetni.

Az illető jutalmazott tanácsi határozattal értesítetik, hogy a kiházasítási összeg kiutalványozását a tanácsnál kérelmezheti és pedig a határozat kézbesítésétől számított 60 nap alatt az illető lelkesítő hivatal által kiállított esketési bizonyítvány mellett, mely esetben a tanács a 200 frtot az illető alpból kiutalványozza.

Ha a fentebb kitett idő alatt az összeg kiutalványozása nem kéri, vagy jutalmazott a házasságot lelkési bizonyítvánnyal nem igazolja a jutalmazásra ajánlott igényét elveszti, mennyiben lehet a fentebb megszabott határidőt meghosszabbítani, azt időről-időre meghatározni a tanácsnak van joga.

Ha ezen összegért senki sem folyamodna vagy jelentkezők közül a szabályok értelmében az összeget kiutalványozni nem lehetne, az az alpban bent marad és jövő évre nem 1. hanem 2. 200 frtos díj fog arra érdemes cselédnek kiosztatni.

Aradon, 1890. november 20-án.

Sarlot, főkapitány.

Hirdetmény.

Több ízben tapasztaltott, hogy a kereskedésnél használni szokott jelzőtáblák igen alacsonyán vannak kifüggesztve s arra különféle tárgyak aggattatnak, a fűszerkereskedésekben azokra a vadak is kifüggesztettek, miáltal a járó-kelők ruháik beszennyezésnek vannak kitéve.

Ennélfogva felhívom az érdekelteket, hogy a jelzőtáblákat a szabályban megállapított 3 méter magasra helyezze, azokra az árkat, nemkülönben vadakat ki ne függeszzenek, mivel ellenes esetben érzékeny bírsággal fognak sújtani.

Aradon, 1890. november 26-án.

Sarlot Domokos, főkapitány.

Árlejtési hirdetmény.

Arad szab. kir. város gazdasági széké a város közönsége részére 1891 évben szükségelt 1. fenyőfa 2. tölgyfa anyagok, 3. kötélmenet, 4. kefékötő csizmek és 5. vasnemű anyagok szállítása, 6. üveges munkák elvállalása iránt folyó év december hó 1-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár a megállapított árjegyzék szerint. Bánompénz letendő. A fenyőfára nézve 50 ft a tölgyfára nézve 50 ft a kötélmenetekre nézve 20 ft a kefékötő munkákra 20 ft a vasnemű anyagokra nézve 100 ft az üveges munkákra nézve 10 ft Az árlejtésben részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1890. évi november hó 24 tartott üléséből.

Kiadta: Kádás Kálmán, aljegyző.

2105 | 1890. reg. sz. 788-1-1

Hirdetmény.

Az Gurban községben gyakorolt italmérségi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896 sz. igazságügyminiszteri rendelet 9. és 10. §-ához képest az egészség megkísérlésére, s az igények tárgyalására határidőül 1890. évi december hó 20-ik napjának d. e. 9 órája a kir. törvényszék 48. sz. hivatal szobájába kitűztett.

Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, akiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelemzettséssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire ezennel idéztetnek.

Aradon, a kir. törvényszéknek 1890. évi november hó 5-ik napján tartott üléséből.

Ottubay, elnök. Meszlényi, jegyző.

919 | 890. gazd. sz. 1-3

Arverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széké a „Birkás” dűlőbeli lövőtérén az italmérségi jog gyakorlásának 1891. január 1-től egy, vagy több évre bérbeadása iránti folyó év december hó 9-én d. e. 10 órakor árverést tart.

Kikiáltási ár egy évre 100 ft. Bánompénz letendő a kikiáltási ár 10 százaléka kérvésben.

Az árverésben részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazd. tanácsnok urnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazd. székének 1890. évi november hó 24-én tartott üléséből.

Kiadta: Kádás Kálmán, aljegyző.

Nyomatot az „Aradi nyomdátársaság” nyomdájában.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széké a város tulajdonát képező Hassinger utcai üres telekre tervezett léányiskola építésével kapcsolatos munkákat elvállalása iránt folyó év december hó 2-án d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár: I. A kömüves és azzal kapcsolatos mellék munkákra 15995 ft 36 kr.

II. Cserepező munkákra 751 ft 20 kr.

III. Ácsmunkákra 2529 ft 69 kr.

IV. Bádógos munkákra 496 ft 24 kr.

V. A kőfaragó munkákra 785 ft 70 kr.

VI. Az asztalos munkákra 3022 ft 93 kr.

VII. A lakatosmunkákra 4526 ft 09 kr.

VIII. Az üveges munkákra 367 ft 19 kr.

IX. A mázólok munkákra 403 ft 75 kr.

X. A szobafestő munkákra 133 ft 89 kr.

XI. Az épülethez szükséges kályhákra 855 ft, az összes munkákra 29466 ft 04 kr.

Az árlejtés minden munkanemre nézve külön külön s azután az összes munkákra együttvéve fog megtartatni.

Bánompénz letendő a kikiáltási ár 10 százaléka közpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésben részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1890. évi november hó 17-én tartott üléséből.

Kiadta: Kádás Kálmán, aljegyző.

M. kir. államvasutak. 110205. AV. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága összes szertáiraiban 1891. évben összegyűlendő és részére felelőssé váló üres hordókat pályázat útján kívánja értékesíteni, mely célból felhívja az ezen pályázatban részt venni kívánó feleket, miszerint erre vonatkozó 50 kros bélyeggel ellátott zárt ajánlatokat a birtokosok kitűntetendő következő felirattal: „Ajánlat 110205 | 91. számhoz, üres hordók megvételére” jövő évi január hó 3-án déli 12 óráig az anyag és leltár beszerzési szakosztályához Budapest, Andrassy-ut 73. sz. II. em. 43. ajtó benyújtani sziveskedjenek.

Az ajánlat benyújtásához szükséges ajánlati minta és az eladási feltételek (utóbbiak 15 krért) ugyanott megrendelhetők, esetleg kívánatra postán el is küldetnek.

Ezen ajánlat benyújtását megelőző napon déli 12 óráig a m. kir. államvasutak főpénztáránál készpénzben vagy pedig állami letételekre alkalmas értékpapirokban megfelelő bánatpénz teendő le és pedig:

a kátrányos és tisztatlan hordókért 150 ft a kőolajos hordókért 700 ft

a repze olajos hordókért 250 ft.

az ásvány, kenő és skin olajos hordókért 400 ft.

Tájékoztató tudatjuk, hogy előirányzatunk szerint körülbelül 2500 db kátrányos és egyéb tisztatlan olajos hordó, 5000 db kőolajos, 1500 db repze égő és kenő, és 5500 db ásvány kenő és skin olajos hordó kerül eladásra, mely számadatár azonban az alulirt igazgatóság semminemű kötelezettséget nem vállal, ellenben a vevő felek kötelezettséget az 1891. évben összegyűlendő fűgész mennyiséget az általuk felajánlott egységért mellett átvenni.

Bánatpénz nélküli, vagy az előirt mintától eltérő s a fent kitűzött határidőn túl beérkező, nem-

különbön javításokat vagy vakarásokat tartalmazó ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlati egységárak számjegyekkel és zóval is kitűntetendők.

Az átengedett hordók átvételére és elszállítására, ugyszintén ezen ügylet egész lebonyolítására nézve az ócska anyag eladására 12780 | 80. sz. a. fennálló általános feltételek merővoldó, melyeket az ajánlattevő elismerni s magát azoknak mindenben alávetni tartozik.

Az alulirt igazgatóság fenntartja magának azon jogot, hogy az ajánlatok közül tekintet nélkül a felajánlott egységárakra szabadon választhasson, továbbá hogy az eladásra kiirt mennyiségek egy-egyének tetszés szerinti részmennyiségeket engedhesen át, mely esetben, ha csak az ajánlatban különben ki nem kötetik, köteles az ajánlatot tevő fél e neki átengedett részmennyiséget is átvenni, s hogy végre a czál elérésére másféle intézkedést is tehessen.

Budapest, 1890. november 30-án.

Az igazgatóság.

(Utánnyomás nem díjazatik.)

Rozsnyay Mátyás

gyógyszertára és művegytani laboratoriuma Aradon, Szabadagátér.

Szivesen ajánlok minden bárhol és bárki által hirdetett gyógyszer-különlegesség beszerzésére, s kizárólag tart következő megfizható határu szereket:

Chinin-ozkor és Chinin csokoldé gyermekeknek ható hidrogén elleni szer, melyet a magyar orvosok és természetvizsgálók pályadíjjal koszorúztak. Mind az öt világrészben el van terjedve. Egy darab 6 kr.

Misera-cseppek, szorint, legmegbízhatóbb szer hidrogén ellen felhőtték számára. Egy üveg 75 kr.

Circassian. Biztos határu és ártalmatlan szer, melyből összeszállított hajfestészer — Egy üveg 1 ft 40 kr.

Dr. Brnatzik fogcseppjei. Bármely fogfájást azonnal meggyógyít. 1 üveg 35 kr.

Serail-arczenőcs. Az arcon mutatkozó szűplők, pattanások és májfoltok eltérésére a legalkalmasabb szer, mely bőrt szépít határu minden más szert felülmúl. Egy kis tégely 70 kr. és egy nagy tégely 1 ft.

Anosmin. A lábzsádos és feltörés ellen biztosan használható. Egy üveg 50 kr.

Valóditokaji bor. Kiváló minőségű, dr. Szabó Gyula által készített. Egy üveg 1 ft 30 kr.

Ménesi aszúbor. Egy 35 centli. üveg 1 ft 50 kr. — kártyázár.

Chinabor. 2% Chinin-tartalommal. Egy 30 centli. üveg 1 ft.

Vasas Chinabor. 2% Chinin és vasoxid-tartalommal. Egy 30 centli. üveg 1 ft.

Pepsinbor. 2% Chinin-tartalommal. Egy 20 centli. üveg 1 ft.

Üvegmaró tinta. Egy üveg 1 ft.

Salon-bengáli tüzek. Füst és szag nélkül, vörös, fehér és sárga színben. Egy kil. 2 ft.

Magnesium fátylak. 150 normal gyertya 400, 1 drb 80 kr. 12 perozig 400, 1 drb 1 ft 10 kr. 24 perozig 400, 1 drb. 2 ft 10 kr.

Iroda tintapor. (Fokete vagy violaszinben) 1 adag 1/2 literre 10 kr.

Dr. Kepes fagybalsama. 1/2 literre 10 kr. A megfagyott kezet vagy lábát 3-4 nap alatt biztosan meggyógyítja. Egy tégely ára 40 kr.

Lang rheuma ellenes szer. Mindenféle eredetű rheuma és oszuros fájásnak ellen igen híres és keresett szer. Egy tégely ára 30 kr.

Dr. Kelen köhögés elleni pora. Mely mindenféle köhögést biztosan gyógyít. Ára 40 kr.

Mindenen gyógyszernek — a pakolási osekély költségek hozzáadásával — bárholva posta útján is elküldetnek. Ugyancsak ezen gyógyszerárban minden vegyviszáltra megfizésnek elfogadottnak és lelkiismeretesen teljesítettnek.

446 12 12